

Concept-besluitenlijst van de vergadering van de raad van de gemeente De Marne gehouden op dinsdag 24 april 2018 in het gemeentehuis te Leens.

Aanwezige raadsleden:

de heer P.K. Boneschansker
de heer M.A. Buikema
mevrouw M.E.M. Cleerdin
de heer J.M. van Gils
de heer H. van der Heide
de heer W.W. Kooi
de heer P.G. Steenman
de heer R.A. Veenwijk
de heer J.P. van der Vis
mevrouw J.H. Vogel
de heer R. Vogel (vanaf 20.06 uur)
de heer T.M. de Vries
mevrouw A.A. Waal-van Seijen
de heer F.P. van der Zee

Voorzitter: de heer F.H. Wiersma - tevens burgemeester

Griffier: mevrouw M. Hegeman-van Eysden

Afwezig de heer J.B. Schouten-van Schagen

Aanwezige leden burgemeester en wethouders:

de heer K.P. Berghuis	- wethouder
mevrouw A.M. Smits	- wethouder
mevrouw M.A. de Visser	- wethouder
de heer A. Dijkstra	- loco-gemeentesecretaris

Afwezig: mevrouw J.C.G.M. Bottema, gemeentesecretaris

	Agendapunt	Besluit
1	Opening, vaststelling agenda en mededelingen	De voorzitter opent de vergadering. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld. De heer Wiersma deelt mee dat de heer J.B. Schouten-van Schagen afwezig is en de heer R. Vogel iets later aanwezig zal zijn. Mevrouw Bottema, gemeentesecretaris, wordt vervangen door de heer Dijkstra, loco-secretaris.
2	Spreekrecht voor het publiek	Er wordt geen gebruik gemaakt van het spreekrecht.
3	Aanwijzen van de primus bij hoofdelijke stemming	Door loting wordt bepaald dat de heer M.A. Buikema bij stemming het eerst zijn stem uitbrengt.
4	Vaststelling van de besluitenlijst van de raadsvergadering van 27 maart 2018, alsmede de lijst van toezeggingen	De raad stelt de concept-besluitenlijst aangepast vast (mevrouw Dijkstra moet zijn de heer Dijkstra) van de raadsvergadering van 27 maart 2018, alsmede de lijst van toezeggingen vast.
5	Ingekomen stukken	De raad stelt vast op welke wijze de ingekomen stukken verder worden behandeld.
6	Herbeoordeling m.e.r.-procedure Waddenkwartier Lauwersoog	De raad besluit het op 28 november 2017 genomen besluit t.a.v. de mer-procedure bij het bestemmingsplan

		voor het Waddenkwartier te Lauwersoog te herzien en te besluiten om geen m.e.r.-procedure te doorlopen en de afweging t.a.v. milieuaspecten in het bestemmingsplan op te nemen.
7	Visie mestopslag	De raad besluit na stemming de ‘Visie mestopslag De Marne’, versie 20 maart 2018, vast te stellen. Stemverhouding: 3 stemmen tegen (fractie PvdA) en 11 stemmen voor (fractie VVD, fractie CU, dhr. P.Steenman en de heer J. van Gils (GL), fractie CDA)
8	Verordening Re-integratie en verordening Cliëntenparticipatie Participatiewet BMWWE 2018	De raad besluit de verordeningen vast te stellen: • Verordening Re-integratie Participatiewet, IOAW en IOAZ BMWWE 2018; • Verordening Cliëntenparticipatie Participatiewet, IOAW en IOAZ BMWWE 2018 De raad besluit de volgende verordening of delen van verordening in te trekken: • De verordening Re-integratie Participatiewet BMWWE 2016; • Artikel 2 onder A van de wijzigingsverordening 2017; • De verordening cliëntenparticipatie Participatiewet BMWWE 2016 <i>Toezegging wethouder De Visser; de raad ontvangt nadere informatie omtrent de verordening re-integratie Participatiewet in mei 2018.</i> Het ingediende amendement van de PvdA wordt ingetrokken.
9	Rondvraag	Er zijn geen rondvragen ingediend.
10	Sluiting	De voorzitter sluit de vergadering.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van
29 mei 2018.

, voorzitter.

, griffier.

Raadsvoorstel

Raadsvergadering d.d. : 24 april 2018
Agendapunt : 6
Portefeuillehouder : dhr. K.P. Berghuis, mw. AM. Smits
Onderwerp : herbeoordeling m.e.r.-procedure Waddenkwartier Lauwersoog
B&W besluit d.d. : 27 maart 2018

Leens, 10 april 2018

Aan de raad.

Inleiding

Voor de ontwikkelingen in het Waddenkwartier Lauwersoog, waaronder het oprichten van een Werelderfgoedcentrum Waddenzee, wordt een bestemmingsplan opgesteld. Tijdens de voorbereiding daarvan is in november 2017 in eerste instantie vastgesteld dat het verplicht is een m.e.r.-procedure te voeren en een project-MER (Milieueffectrapport) op te stellen. Op 28 november 2017 is dit vastgelegd in een raadsbesluit om die project-MER te starten.

Aanvullend onderzoek en voortschrijdend inzicht wijzen uit dat dit niet nodig is. Op basis van deze nieuwe informatie kan worden geconcludeerd dat, als in de planontwikkeling een aantal mitigerende maatregelen worden genomen, belangrijke nadelige effecten op het milieu kunnen worden uitgesloten. Voor een goede milieu-afweging kan worden volstaan met onderzoeken die voor het bestemmingsplan worden uitgevoerd.

Voorstel

Wij stellen uw raad voor om het op 28 november 2017 genomen besluit t.a.v. de mer-procedure bij het bestemmingsplan voor het Waddenkwartier te Lauwersoog te herzien en te besluiten om geen m.e.r.-procedure te doorlopen. De afweging t.a.v. milieuaspecten kan in het bestemmingsplan worden opgenomen.

Beoogd effect

De verplichting om te beoordelen of een MER nodig is, gold tot voor kort volgens het Besluit m.e.r. in principe alleen voor die gevallen die boven een bepaalde drempelwaarde uit kwamen. Onder de drempelwaarde gold wel een zogeheten vormvrije mer-beoordeling, maar die hoefde niet in de vorm van een expliciet besluit vorm te krijgen. Deze beoordeling lifte mee bij de vaststelling van het bestemmingsplan.

Sinds 7 juli 2017 is een aanpassing van het Besluit m.e.r. in werking getreden. Hierin is geregeld dat ook voor projecten die beneden de drempelwaarden vallen (zoals het bestemmingsplan voor het Waddenkwartier), een expliciet besluit door het bevoegd gezag moet worden genomen of een MER nodig is. In dat kader wordt afgewogen of het plan – ondanks dat het ruim onder de drempelwaarde blijft – mogelijk toch belangrijke milieueffecten heeft.

Voor de vaststelling van een bestemmingsplan is de gemeenteraad bevoegd gezag, het besluit of een MER nodig is, ligt dan ook bij de raad.

Op basis van de mer-beoordelingsnotitie van 7 november 2017, is vervolgens op 28 november besloten een project-MER uit te voeren. Maar nu op basis van aanvullingen en voortschrijdend inzicht blijkt dat een dergelijke project-MER niet nodig is, is het ook aan de gemeenteraad om een eerder door haar genomen besluit te herzien.

Argumenten

Bij aanvang van de voorbereidingen voor het bestemmingsplan, is geprobeerd de omvang en mogelijke impact van het project zoveel mogelijk in te kaderen. Maar met name op het punt van de toename van verkeer en mogelijk effect op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden en ingrepen in de zone van de waterkering, konden volgens het adviesbureau mogelijke negatieve effecten op voorhand niet worden uitgesloten en werd geadviseerd een project-MER uit te voeren.

In de tussentijd is het structuurplan c.q. ontwerp kader voor het Werelderfgoedcentrum verder uitgewerkt en zijn aanvullende onderzoeken uitgevoerd. Dit gaf reden om de eerdere mer-beoordeling tegen het licht te houden; dat is gedaan in de Memo ‘nieuwe visie op m.e.r.-beoordelingsbeslissing’ (Rho Adviseurs, 15 maart 2018).

Met name de Voortoets ecologie gaf aan dat – mits rekening wordt gehouden met het voorkomen van lichtuitstraling boven 10 meter hoogte – er geen significante negatieve effecten op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden te verwachten zijn. Ook de verkeerstoename heeft geen significant negatief effect en er worden geen directe ingrepen in de waterkering gedaan. Mitigerende maatregelen en afspraken ter bescherming van de waterkering kunnen in het bestemmingsplan en daarop volgende omgevingsvergunningen worden geborgd.

Voor een goede milieu-afweging kan worden volstaan met onderzoeken die voor het bestemmingsplan worden uitgevoerd en waarvan de resultaten in de toelichting van dat bestemmingsplan worden beschreven.

Uitvoering

Planning

Na de herziening van het eerdere mer-beoordelingsbesluit, kan de planning van het bestemmingsplan Waddenkwartier, zoals deze nu is voorzien verder worden uitgevoerd. Wij zullen u desgewenst tussentijds op de hoogte houden van de voortgang van het project.

De uitkomsten van de aanvullende milieu- en omgevingsonderzoeken zullen samen met mogelijke reacties op het voorontwerpbestemmingsplan dat tot 19 april ter inzage ligt, in het bestemmingsplan worden verwerkt. Het ontwerpbestemmingsplan zal vervolgens in de tweede helft van mei 2018 ter inzage worden gelegd, tijdens deze periode kunnen zienswijzen worden ingediend. Er kan dan, indien nodig, bij de vaststelling van het bestemmingsplan door de raad nog rekening worden gehouden met binnengekomen zienswijzen.

Bekendmaking

Kennisgevingen over de procedure rond het bestemmingsplan en momenten waarop het plan kan worden ingezien en gereageerd kan worden, worden gepubliceerd in De Ommelander, de Staatscourant en op de website van de gemeente.

Bijlagen:

- Raadsvoorstel d.d. 28 november 2017 met bijlage (Mer-beoordelingsnotitie 'vormvrije mer-beoordeling bestemmingsplan Lauwersoog – Waddenkwartier', 7 november 2017)
- Memo 'nieuwe visie op m.e.r.-beoordelingsbeslissing (Rho adviseurs, 15 maart 2018)

**Het college van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente De Marne,**

de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

mevr. drs. J.C.H.G.M. Bottema

dhr. F.H. Wiersma

MEMO

Van : Ir. Tanja Bremer
Project : Lauwersoog-Waddenkwartier
Opdrachtgever : Gemeente De Marne

Datum : 15 maart 2018
Aan :
CC :

Betreft : Nieuwe visie op m.e.r.-beoordelingsbeslissing

In deze memo wordt een aanvulling gepresenteerd op de vormvrije m.e.r.-beoordeling van 7 november 2017, opgesteld door Rho adviseurs. Aanleiding hiervoor is het beschikbaar komen van nieuwe informatie, die leidt tot een ander eindoordeel.

1. Wat vooraf ging

Op 7 november 2017 heeft Rho adviseurs een notitie vormvrije m.e.r.-beoordeling opgesteld ten behoeve van het bestemmingsplan Lauwersoog-Waddenkwartier. Op grond van dit document hebben zowel B&W als de gemeenteraad van Lauwersoog De Marne op 28 november 2017 besloten dat het doorlopen van een m.e.r.-procedure nodig is, aangezien de plannen onvoldoende zijn afgebakend zodat op voorhand niet kan worden gesteld dat er geen sprake zal zijn van belangrijke nadelige effecten op het milieu. De belangrijkste milieueffecten worden op grond van de m.e.r.-beoordeling van november 2017 veroorzaakt door de toename van verkeer, de gevoelige omgeving (nabijgelegen Natura 2000-gebieden) in relatie tot de bouwhoogte en verstoring en ingrepen in de zone van de waterkering.

2. Wat is gewijzigd

Het structuurplan (ontwerpkader) is verder uitgewerkt en er zijn aanvullende onderzoeken uitgevoerd. Dit zijn de Parkeerbalans (Sweco, januari 2018), de Voortoets ecologie (Rho, januari 2018) en het definitief Structuurontwerp Werelderfgoedcentrum Waddenzee Lauwersoog (DE UNIE ARCHITECTEN en MD LANDSCHAPSARCHITECTEN, januari 2018). Daarnaast is inmiddels een akkoord bereikt met het Waterschap Noorderzijlvest op welke manier de realisatie van het Werelderfgoedcentrum en de aanpassing van de waterkering zich tot elkaar dienen te verhouden. Ten slotte zijn ook enkele deelaspecten in het kader van de voorbereiding van het bestemmingsplan nader uitgewerkt.

Uit de parkeerbalans blijkt dat er binnen het plangebied 409 extra parkeerplaatsen moeten worden gerealiseerd en dat de verkeersgeneratie van de maximale invulling van het plangebied op de drukste dag leidt tot 940 motorvoertuigen/etmaal (mvt/etm.) extra. De totale verkeersintensiteit op de N 361 bedraagt hiermee 10.240 mvt/etmaal, de toename bedraagt circa 10%.

In de voortoets worden de effecten op twee Natura 2000-gebieden (Waddenzee en Lauwersmeer) beoordeeld, zowel uitgaande van een bezoekerstoename van 150.000 als 165.000 bezoekers per jaar. In de voortoets wordt bekeken of de toename van verkeer een significant effect kan hebben. Met behulp van een aerius-berekening wordt geconcludeerd dat dit niet het geval is. Uit de voortoets blijkt wel dat er mogelijk significante effecten optreden in de bouwfase en door de hoogte van het gebouw in relatie tot verstoring van de duisternis. Deze effecten zijn te ondervangen met mitigerende maatregelen, die in de planontwikkeling en de planning daarvan zullen worden ingebeld:

- Om mogelijke significante verstoring van broedvogels te voorkomen dienen eventuele heiwerkzaamheden tijdens de aanlegfase buiten het broedeizoen plaats te vinden. Op basis van de aanwezigheid van de geluidsgevoelige niet-broedvogelsoorten zijn de maanden oktober en november het meest geschikt voor het uitvoeren van eventuele heiwerkzaamheden. Een andere mogelijkheid is het toepassen van andere heitechnieken (o.a. schroeven) om eventuele verstoring te voorkomen.
- Alleen indien de nieuwe gebouwen niet leiden tot nieuwe lichtuitstraling hoger dan 10 meter kunnen significante effecten op voorhand geheel worden uitgesloten. Tijdens de aanlegfase dient de verlichting zo te worden uitgevoerd dat er een geen lichtuitstraling is buiten de werkplaats. Dit kan worden bewerkstelligd door te kiezen voor de juiste armaturen en opstelling daarvan.

In de structuurvisie wordt de landschappelijke inpassing uitgewerkt en worden de bouwhoogtes per deelgebied vastgelegd.

3. Nieuwe beoordeling

Op grond van de nieuwe informatie is de m.e.r.-beoordeling op onderdelen opnieuw bezien.

De toename van de verkeersintensiteit met circa 10% leidt tot een toename van het verkeerslawaai van minder dan 1 dB. Dit is met het menselijk oor niet waarneembaar. Daarnaast is er geen sprake van een significante toename in concentraties van luchtverontreinigende stoffen. Ook is het effect op de verkeerssituatie (doorstroming) en parkeersituatie beoordeeld in de nieuwe parkeerbalans. Hieruit blijkt dat er geen verslechtering van de situatie optreedt, mits er 409 extra parkeerplaatsen in het plangebied worden gerealiseerd. Daarnaast blijkt uit de voortoets dat dit ook niet leidt tot een relevante toename van stikstofdepositie in de gevoelige Natura 2000-gebied.

Uit de voortoets blijkt verder dat de verstoring door geluid en meer menselijke aanwezigheid niet significant is. Verstoring door licht is te voorkomen door nieuwe lichtuitstraling hoger dan 10 meter uit te sluiten: dit is als harde randvoorwaarde in het ontwerp meegenomen. Dit sluit aan bij de eisen die zullen volgen uit de status van 'Dark Sky Park', die het Nationaal Park Lauwersmeer is in oktober 2016 door de International Dark Sky Association officieel heeft gekregen. In het ontwerp van gebouw en buitenruimte dient verlichting te worden naar boven en over het wateroppervlak van de Waddenzee en het Lauwersmeer. Hier wordt in het stedenbouwkundig plan reeds rekening mee gehouden.

In de huidige situatie zijn er bouwwerken aanwezig of toegestaan van 6 tot 9 (lokaal 12) meter hoogte. Door de nieuwe ontwikkeling worden groter bouwhoogtes toegestaan, maar hieraan zijn wel randvoorwaarden verbonden, zoals opgenomen in het structuurontwerp: Het buitenprogramma van het Werelderfgoedcentrum op kadeniveau is onderdeel van en toevoeging op de openbaar toegankelijke ruimte, zodat de overgang tussen openbaar landschap en het Werelderfgoedcentrum geleidelijk plaatsvindt. Vanuit de Experience is de wereld van de haven naar alle kanten ervaarbaar. Vanuit de omgeving is het gebouw duidelijk herkenbaar en ervaarbaar als het publieke hoofdgebouw van de haven: er ligt de kans om het unieke karakter van Lauwersoog in de skyline zichtbaar te maken. Gevraagd wordt om een aantrekkelijk icoon dat de skyline van Lauwersoog bepaalt, waarbij hier een zeer heldere overtuigende architectonische onderbouwing nodig is een gebouw of uitzichtpunt met een forse hoogte wordt ontworpen. Een gebouw of uitzichtpunt hoger dan de spuisluizen

vraagt om zeer zorgvuldig ontwerp met een overtuigende onderbouwing, en een respectvolle verhouding tot de spuisluizen.

Zoals reeds aangegeven in de m.e.r.-beoordeling van november 2017 wordt niet verwacht dat er nadelige milieueffecten vanuit water/waterkering zullen optreden, maar het project vindt gedeeltelijk plaats in de beschermingszone van een primaire waterkering. Er is nauw overleg met Waterschap Noorderzijlvest over de ontwikkeling. Om de veiligheid te waarborgen gaat het waterschap Noorderzijlvest de komende jaren de zeedijk nabij het plangebied versterken en verbreden. Het nieuwe profiel van de zeedijk en het voorland is nog niet definitief bepaald. De dijk en het voorland zullen beide versterkt worden. Dit betekent hoogstwaarschijnlijk dat de dijk hoger en breder gaat worden en dat het peil van de kade ook omhoog gaat. In de planvorming wordt hier zo veel mogelijk rekening mee gehouden:

- Er wordt niet op of direct aan de dijk gebouwd, het gebouw op maaiveldniveau wordt op een afstand van minimaal 13 meter uit de teen van de dijk gebouwd. Met de inrichting van de openbare ruimte wordt rekening gehouden met een bepaalde mate van tijdelijkheid.
- De kade en openbare ruimte in het Waddenkwartier wordt gesteld op 4,5m + NAP, dit is 1m hoger dan het feitelijk peil ter plaatse.
- De zeekering zal als gevolg van dit project niet worden vergraven of op een andere manier aangetast. Wel wordt er mogelijk op aangesloten door middel van een aanvulling met zand, er worden geen ingrepen in het dijklichaam uitgevoerd.

Doordat rekening wordt gehouden met het project van het Waterschap en inmiddels nauw overleg wordt gevoerd met het waterschap, zijn belangrijke nadelige effecten nu wel uit te sluiten.

4. Conclusies

Als de onderstaande mitigerende maatregelen worden verankerd in de planontwikkeling, kan er op basis van de aanvullende informatie worden geconcludeerd dat belangrijke nadelige effecten op het milieu op voorhand zijn uit te sluiten. In dit geval is er, nu het project nader is onderzocht en afgebakend, geen noodzaak tot het doorlopen van een m.e.r.-procedure.

Verplichte mitigerende maatregelen:

- Eventuele heiwerkzaamheden tijdens de aanlegfase dienen buiten het broedeizoen plaats te vinden, de maanden oktober en november zijn het meest geschikt voor het uitvoeren van eventuele heiwerkzaamheden. Een andere mogelijkheid is het toepassen van andere heitechnieken (o.a. schroeven) om eventuele verstoring te voorkomen.
- Nieuwe gebouwen mogen niet leiden tot nieuwe lichtuitstraling hoger dan 10 meter boven maaiveld; dit kan worden vastgelegd in de ontwerpfase en (vervolgens) in de omgevingsvergunning
- Tijdens de aanlegfase moet de verlichting zo worden uitgevoerd dat er een minimale uitstraling is naar de omgeving.
- Gebouwen en andere bouwwerken die hoger zijn dan de spuisluizen moeten zorgvuldig worden ingepast conform de randvoorwaarden uit het structuurontwerp.
- Er moeten voldoende extra parkeerplaatsen worden gerealiseerd. Dit is in de regels van het bestemmingsplan vastgelegd.

Vormvrije mer-beoordeling

Bestemmingsplan Lauwersoog – Waddenkwartier

identificatie

Projectleider:

E. Venema

planstatus

datum:

07-11-2017

status:

definitief, rev 3

Inhoud

1. Inleiding	1
1.1. Aanleiding	1
1.2. Wat houdt een m.e.r.-beoordeling in?	1
1.3. Plannen en besluiten	2
1.4. Leeswijzer	2
2. Kenmerken en plaats van het project	3
2.1. Kenmerken van het project	3
2.2. Plaats van het project	4
3. Kenmerken van de milieueffecten	7
4. Conclusie	10

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Voor het Waddenkwartier in de haven van Lauwersoog wordt een herontwikkeling met diverse functies voorgestaan. Een Werelderfgoedcentrum (belevingscentrum/museale functie), het Zeehondencentrum uit Pieterburen, een havenkantoor, informatie- en verkooppunten, hotel/verblijfsrecreatie, wellness, horeca en natuureducatie krijgen een plek in het Waddenkwartier. De plannen hiervoor zijn nog niet geheel uitgewerkt, maar de kaders en het programma zijn globaal geformuleerd. Om dit programma mogelijk te maken wordt voorgesteld een bestemmingsplan in procedure te brengen.

Bij het doorlopen van een bestemmingsplanprocedure dient rekening te worden gehouden met mogelijke verplichtingen op grond van het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.). Daarin is vastgelegd wanneer een milieueffectrapport (MER) of een mer-beoordelingsnotitie moet worden opgesteld. In bijlage C en D van het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten direct mer-plichtig (bijlage C) of mer-beoordelingsplichtig (bijlage D) zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen.

In bijlage D van het Besluit m.e.r. (D10) is de aanleg, wijziging of uitbreiding van onder andere hotelcomplexen buiten stedelijke zones en themaparken opgenomen. Hierbij zijn 250.000 bezoekers per jaar en een oppervlakte van 25 hectare als drempelwaarden opgenomen. Ook is in de bijlage (D11.2) de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject opgenomen. Drempelwaarden die hierbij horen zijn een aaneengesloten oppervlakte van 100 hectare en een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000 m².

Het gebied waarop het bestemmingsplan betrekking heeft, heeft een totale oppervlakte van minder dan 3 hectare. Het bezoekersaantal waarvan in de planperiode wordt uitgegaan is 150.000. Er wordt rekening gehouden met een groei van ongeveer 10%, waarmee het aantal bezoekers uitgroeit tot circa 165.000. De totale bedrijfsvloeroppervlakte die mogelijk wordt gemaakt blijft ruim onder de drempelwaarden. Het project is dus niet rechtstreeks planmer-, projectmer of mer-beoordelingsplichtig.

Sinds 7 juli 2017 is een aanpassing van het Besluit m.e.r. in werking getreden. Hierin is geregeld dat ook voor projecten die zijn opgenomen in bijlage D, maar beneden de drempelwaarden vallen, een besluit moet worden genomen of een MER nodig is. In dat kader wordt afgewogen of het plan – ondanks dat het ruim onder de drempelwaarde blijft – mogelijk toch belangrijke negatieve milieueffecten heeft, op basis van de eerder genoemde omstandigheden. Dit is een 'vormvrije' mer-beoordeling.

1.2. Wat houdt een m.e.r.-beoordeling in?

De wettelijke regeling voor de m.e.r.-beoordeling gaat uit van het principe 'nee, tenzij'. Dat wil zeggen, een volwaardige m.e.r.-procedure is alleen noodzakelijk als er sprake is van 'belangrijke nadelige gevolgen' die het betreffende project voor het milieu kan hebben. Daarbij moet het bevoegd gezag rekening houden met de omstandigheden zoals aangegeven in bijlage III van de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling, te weten:

- de plaats van het project;
- de kenmerken van het project;
- de kenmerken van de potentiële milieueffecten (in samenhang met de eerste twee criteria).

In geval van een bestemmingsplan is de gemeente zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag. Voorafgaand aan het in procedure brengen van het ontwerpbestemmingsplan dient een m.e.r.-beoordelingsbesluit te worden genomen. De voorliggende notitie vormt de basis voor dit besluit.

1.3. Plannen en besluiten

Bijlage D van het Besluit m.e.r. kent naast een lijst van activiteiten (kolom 1) en de daarbij behorende drempelwaarden (kolom 2) een onderscheid in plannen (kolom 3) en besluiten (kolom 4). In principe valt een bestemmingsplan in kolom 3, waarvoor een positieve uitkomst van een mer-beoordeling leidt tot het opstellen van een planMER. Vergunningen vallen in kolom 4, waarvoor een projectMER opgesteld zou moeten worden.

Indien voor een activiteit geen sprake is van een omgevingsvergunning voor een milieuactiviteit of een andere vergunning die in aanmerking komt voor een milieueffectrapportage, is in veel gevallen het bestemmingsplan aangewezen als het laagst in de hiërarchie en het meest concreet. Voor de activiteiten die het bestemmingsplan mogelijk maakt, wordt in de vergunningsfase namelijk niet meer getoetst aan de milieuaspecten en dus ook niet aan het Besluit m.e.r. Het bestemmingsplan is in die zin niet kaderstellend voor een mer(-beoordelings)-plichtige activiteit en is daarmee gelijk een besluit voor een project zoals bedoeld in kolom 4. Dit is voor het onderhavige plan aan de orde.

1.4. Leeswijzer

Deze mer-beoordelingsnotitie:

- beschrijft in hoofdstuk 2 de kenmerken en de plaats van het project;
- gaat in hoofdstuk 3 in op de kenmerken van de potentiële milieueffecten;
- geeft ten slotte in hoofdstuk 4 de conclusie weer voor de mer-beoordeling.

Bij de analyse in hoofdstuk 2 en 3 is gebruik gemaakt van de informatie uit het ontwikkelingsprogramma voor het Waddenkwartier, het (vigerende) bestemmingsplan Lauwersoog e.o. en de onderliggende onderzoeken.

2. Kenmerken en plaats van het project

2.1. Kenmerken van het project

Algemeen

Bij de kenmerken van een project wordt conform Bijlage III van de EU richtlijn in overweging genomen wat de omvang van het project is en in welke mate er sprake kan zijn van cumulatie met andere projecten. Ook wordt ingegaan op de mate van gebruik van natuurlijke hulpstoffen, de productie van afvalstoffen en de mate van verontreiniging en hinder als gevolg van het project. Tot slot wordt ingegaan op het risico van ongevallen.

Het project is nog niet volledig uitgewerkt. Het bestemmingsplan zal hiervoor de kaders stellen. Het uitgangspunt van het bestemmingsplan is het mogelijk maken van:

- Een Werelderfgoedcentrum (WEC). Dit is een beleavingscentrum/museum met de Waddenzee en het Lauwersmeer als thema. Van hieruit worden ook recreatieve en educatieve activiteiten, expedities en excursies georganiseerd. Deze functie kan geschaard worden onder culturele, dagrecreatieve en educatieve voorzieningen.
- Het Zeehondencentrum (dat verplaatst wordt uit Pieterburen). Dit is naast een dierenopvang ook een toeristische attractie en een onderzoeksinstituut. Hierin worden ook verblijven voor wetenschappers en studenten gerealiseerd. Deze functie wordt geschaard onder dierenopvang, dagrecreatie en educatie, alsmede logiesverstrekking.
- Een havenkantoor.
- Informatievoorzieningen met detailhandel.
- Een hotel met wellness en diverse horeca-activiteiten.
- Bijbehorende voorzieningen, waaronder infrastructuur en steigers voor aanleggelegenheid en duurzame energieopwekking.
- Het restaurant Schierzicht valt ook binnen het plan en krijgt enige uitbreidingsmogelijkheden. Er wordt hierbij gedacht aan het toevoegen van een verblijfsfunctie (Bed&Breakfast).

Omvang en cumulatie

Het project is op zichzelf relatief kleinschalig. De gronden binnen de begrenzing van het plan hebben een oppervlakte van minder dan 3 hectare, gelegen in een bedrijfshaven met een oppervlakte van ongeveer 56 hectare. Het zwaartepunt van de ontwikkeling ligt op een grotendeels braakliggende landtong, waarop in het verleden het bedrijf Nordshrimp was gevestigd. Dit terrein heeft een oppervlakte van circa 1,6 hectare. Hierop wordt een nader te bepalen bouwvlak geprojecteerd, waarbinnen de bebouwing van het hiervoor beschreven programma uitgewerkt kan worden. Het restaurant Schierzicht ligt hier los van. Dit betreft een bestaand restaurant, waarbij het bestemmingsplan slechts beperkte uitbreidingsmogelijkheden ten opzichte van de feitelijke situatie zal bieden, alsook de mogelijkheid van een logiesfunctie.

De bouw mogelijkheden voor zowel de voormalige Nordshrimp-locatie als van restaurant Schierzicht nemen ten opzichte van het geldende bestemmingsplan qua oppervlakte niet significant toe. De uitbreidingsplannen voor het restaurant worden nog onderzocht, indien nodig en mogelijk wordt het bouwvlak hierop aangepast. Voor het Werelderfgoedcentrum wordt een hogere bouwhoogte onderzocht. Gedacht wordt aan maximaal 30 meter hoog. Het project leidt wel tot een relatief forse bezoekersstroom. Er wordt ingezet op een bezoekersaantal van 150.000 per jaar voor de (eerste) plantermijn. Op basis van een groeipercentage van 10% wordt in deze beoordeling daarom uitgegaan van maximaal 165.000 bezoekers.

Binnen het projectgebied zijn geen andere projecten aan de orde die mogelijk leiden tot een voorzienbare cumulatie van effecten. Wel moet er rekening mee worden gehouden dat Lauwersoog

door de aanwezigheid van diverse bedrijfsmatige en recreatieve voorzieningen en de veerdienst naar Schiermonnikoog al een relatief forse toestroom van bezoekers kent.

Gebruik natuurlijke hulpstoffen

Het project betreft een regulier bouwproject, waarbij geen gebruik hoeft te worden gemaakt van bijzondere en/of schaarse hulpstoffen. Voor de fysieke bebouwing ligt bovendien de nadruk op flexibiliteit en duurzaamheid.

Productie van afvalstoffen

Tijdens de realisatiefase komt geen schadelijk afval vrij, dat potentieel belangrijke milieueffecten veroorzaakt. In de gebruiksfase zal regulier huishoudelijk en bedrijfsafval vrijkomen, dat volgens de regels afgevoerd zal worden.

Verontreiniging en hinder

De ontwikkeling leidt niet tot een risico op verontreiniging van het milieu. Ook is er geen sprake van een grote mate van hinder, anders dan potentiële verkeershinder. Hierop wordt in hoofdstuk 3 ingegaan.

Risico van ongevallen

De uitvoering van de plannen brengen geen verhoogd risico op ongevallen met zich mee. Er is geen sprake van het gebruik van gevaarlijke stoffen en technologieën.

Conclusie ten aanzien van de kenmerken van het project

Het project is relatief kleinschalig, maar heeft gelet op de toename van het aantal bezoekers in het gebied wel kenmerken die potentieel een risico op milieueffecten in zich hebben. Bovendien is de invulling van de locatie nog niet geheel duidelijk. Het bestemmingsplan biedt mogelijkheden voor een nog gedeeltelijk onbekend programma, waarvan de milieueffecten nog niet geheel inzichtelijk gemaakt kunnen worden.

2.2. Plaats van het project

Algemeen

Bij de plaats van het project gaat het met name om de mate van kwetsbaarheid van het gebied waarin het project plaatsvindt. Hierbij wordt conform de EU richtlijn in overweging genomen wat het bestaande grondgebruik is en hoe het is gesteld met het regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen van het gebied en het opnamevermogen van het natuurlijke milieu.

Bestaand grondgebruik

De projectlocatie ligt in het havengebied van Lauwersoog, tussen de sluis en de visafslag. Dit gebied vormt een geluidsgezoneerd bedrijventerrein, waarin diverse vormen van bedrijvigheid voorkomen. Het gaat met name om havengebonden bedrijven, zoals de distributie van vis. Ten westen van de projectlocatie ligt de haven van de veerboot naar Schiermonnikoog met daarbij een grote parkeerplaats. Langs de zuidzijde van de projectlocatie ligt de provinciale weg N361 die de belangrijkste ontsluitingsroute in de regio vormt. De weg ligt hier op de primaire waterkering. Het gebied ten noorden van deze kering, waaronder de projectlocatie, ligt buitendijks.

Nordshrimp-locatie

De projectlocatie is een voormalig bedrijfsperceel van een visbedrijf. De bebouwing hiervan is inmiddels gesloopt. Het terrein is grotendeels verhard met stelconplaten. Hierop zijn tijdelijke gebouwen (gebouwd van zeecontainers) geplaatst, waarin diverse horeca- en recreatieve en educatieve activiteiten worden ontplooid. Het is de locatie van Het Informatie Paviljoen (HIP). Op de kop van het terrein staat een kantoorgebouw. De projectlocatie is nog bestemd voor bedrijvigheid uit maximaal milieucategorie 3.2 en kan ten behoeve hiervan nog grotendeels bebouwd worden. Een aanzicht op dit plandeel is weergegeven in figuur 2.1.

Figuur 2.1 Aanzicht op de voormalige Nordshrimp-locatie

Restaurant Schierzicht

Het restaurant ligt direct ten oosten van de Nordshrimp-locatie. Het betreft een relatief grootschalige accommodatie (circa 1.500 m², inclusief terrassen), die aansluitend aan een parkeerterrein en toegangsweg naar de hiervoor genoemde locatie ligt. Een aanzicht is weergegeven in figuur 2.2.

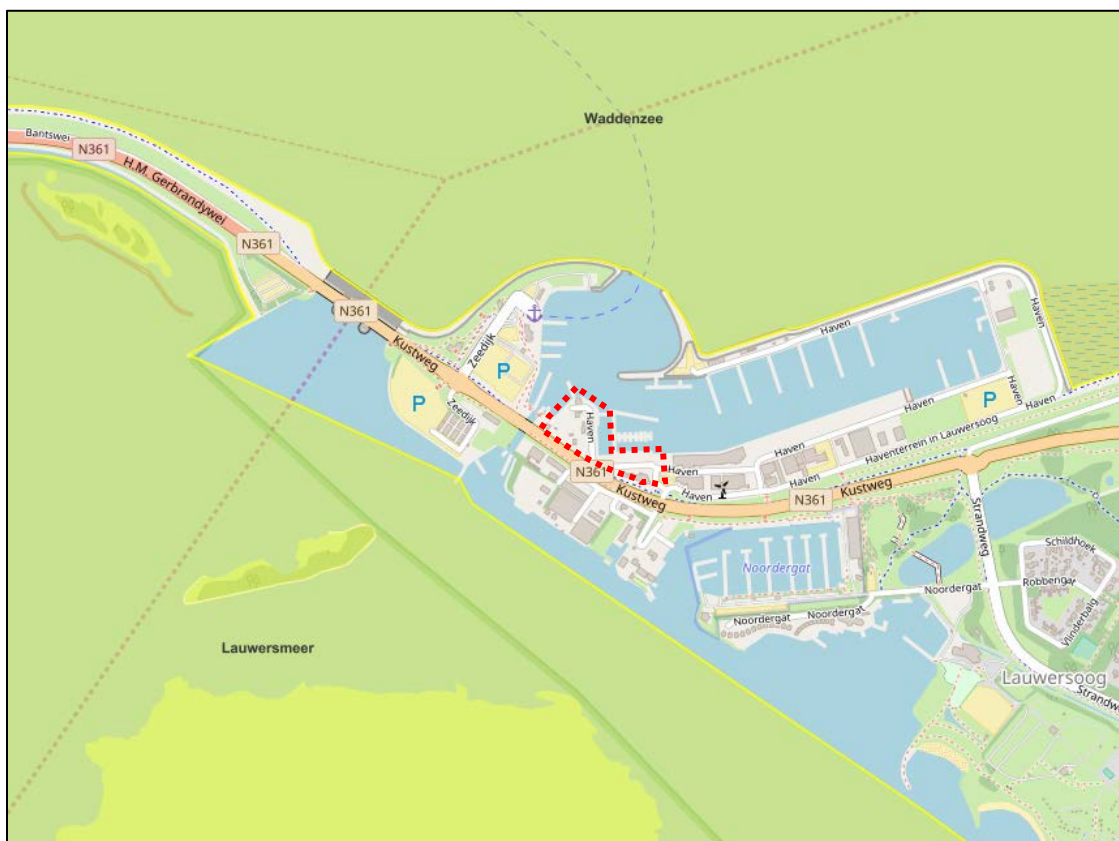
Figuur 2.1 Aanzicht op restaurant Schierzicht

De ligging van de projectlocatie is op een luchtfoto weergegeven in figuur 2.1. Het plandeel waarin het zwaartepunt van de ontwikkeling ligt, de voormalige Nordshrimplocatie, is hierin rood gemarkeerd.

Figuur 2.1 Ligging projectlocatie

De ligging van het projectgebied is aangeduid op een kaart met de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Lauwersmeer (geel) in figuur 2.2.

Figuur 2.2 Ligging projectgebied ten opzichte van Natura 2000

Voor de beide gebieden geldt dat nabij het gebied al sprake is van een sterke milieudruk, als gevolg van de aanwezige bedrijven en recreatieve voorzieningen. In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op de potentiële milieueffecten op de Natura 2000-gebieden.

Conclusie ten aanzien van de plaats van het project

Op basis van het voorgaande wordt geconcludeerd dat het project plaatsvindt in een gevoelige omgeving, die in de huidige situatie al onder druk staat door de aanwezigheid van (zware) bedrijven en recreatieve voorzieningen en de daarbij behorende verkeersbewegingen.

Overigens was projectlocatie zelf tot voor kort in gebruik door een relatief zwaar bedrijf, met potentieel veel vrachtverkeer. Het bestemmingsplan maakt het mogelijk weer een dergelijk bedrijf te vestigen.

3. Kenmerken van de milieueffecten

Algemeen

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste milieueffecten van het project beschreven. Het is gebruikelijk de milieueffecten van de nieuw voorziene situatie te vergelijken met de referentiesituatie. De referentiesituatie bestaat uit de huidige situatie inclusief de effecten van ontwikkelingen in het projectgebied waarvan de realisatie zeker is (autonome ontwikkelingen). In de directe omgeving van het gebied zijn op dit moment geen ontwikkelingen voorzien die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling. De effectbeoordeling in dit hoofdstuk is gebaseerd op de informatie zoals opgenomen in de toelichting bij het bestemmingsplan en de onderliggende onderzoeken.

Conform de EU richtlijn wordt in ieder geval ingegaan op het bereik van het effect, waaronder het grensoverschrijdende karakter daarvan. De waarschijnlijkheid van het effect en de duur, frequentie en omkeerbaarheid van het effect. Om hier inzicht in te geven worden eerst de milieu- en omgevingsaspecten behandeld.

Milieu- omgevingsaspecten

Archeologie

Het project leidt tot diverse bodemingrepen, die mogelijk een verstorend effect hebben voor archeologische resten. Deze vinden niet plaats op een terrein met een hoge archeologische waarde en bovendien op locatie waar een lage verwachtingswaarde op het aantreffen van archeologische resten geldt. De locatie is pas sinds de jaren '60 van de vorige eeuw aangelegd. Daarvoor was het onderdeel van de Lauwerszee.

Cultuurhistorie en landschap

Het project leidt tot verandering van het gebied op lokale schaal. In en direct rondom de projectlocatie zijn geen specifieke cultuurhistorische waarden aan te wijzen. Wel ligt het plan in een bijzonder gebied. De Waddenzee is 's werelds grootste aaneengesloten systeem van zand- en moddervlakten die droogvallen tijdens eb. Het gebied is een van de laatst overgebleven grootschalige bij eb droogvallende ecosystemen waar natuurlijke processen blijven functioneren. Het is dan ook aangewezen als Unesco werelderfgoed. In het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) worden als landschappelijke kwaliteiten van de Waddenzee aangemerkt de rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis. Ook het Lauwersmeergebied is bijzonder. Vanwege de hoge landschappelijke waarde heeft het de status van Nationaal Park.

Het project is gericht op het beleefbaar maken van de waarden van het Waddengebied en Lauwersmeergebied. Om het beoogde programma mogelijk te maken is op deze locatie wel hogere bebouwing nodig dan nu aanwezig is en in het bestemmingsplan is toegestaan. Gedacht moet worden aan bouwhoogtes tot (maximaal) 30 meter.

In de omgeving van de projectlocatie komt geen hoge massieve bebouwing voor. Op het aangrenzende bedrijventerrein zijn wel enkele hoge elementen aanwezig, zoals een scheepslift, een antennemast en een windturbine. Het toevoegen van gebouwen met een bouwhoogte van 30 meter heeft potentieel effect op het landschap. Het gaat dan om mogelijke afbreuk aan de openheid en om horizonvervuiling. Om te beoordelen dit effect significant en/of negatief is, is op dit moment nog niet goed te beoordelen. Dit hangt met name af van een nadere uitwerking van het project. Er wordt gewerkt aan een stedenbouwkundig kader om deze bebouwing zo zorgvuldig mogelijk vorm te geven, gezien de kenmerken en waarden van het landschap. Er zal op basis hiervan een beoordeling gemaakt worden van de gevolgen voor de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied.

Bodemkwaliteit

Het project heeft op zichzelf geen relevant risico op het veroorzaken van bodemverontreiniging. Wel leidt het project tot grondverzet, hetgeen mogelijk invloed heeft op de bodemkwaliteit en op gebruik dat mogelijk wordt beïnvloed door verontreinigingen. Uit (thans gedateerd) onderzoek uit 2004, dat is uitgevoerd in het kader van een eerder opgesteld bestemmingsplan, is gebleken dat er geen risico's voor de volksgezondheid optreden. Er is in deze fase geen reden om aan te nemen dat nieuw onderzoek tot andere conclusies leidt.

Natuurgebieden

Zowel tijdens de realisatiefase als tijdens de gebruiksfase heeft het project potentiële effecten op de natuurwaarden in de omgeving. Het Natura 2000-gebied *Waddenzee* is aangewezen voor verschillende soorten kust- en duinhabitats alsmede voor drie vissoorten, twee soorten zeehonden en de nauwe korflak. Daarnaast kwalificeert het gebied zich voor vele soorten broedvogels, voortrekkers en overwintelaars.

Hoewel het plangebied Waddenkwartier buiten Natura 2000 is gelegen, kunnen de beoogde ontwikkelingsmogelijkheden wel leiden tot negatieve effecten, die mogelijk significant zijn. De belangrijkste effecten daarbij zijn:

- Verstoring door geluid, licht en menselijke aanwezigheid; Uitbreiding van de recreatieve gebruiksmogelijkheden van het gebied kan leiden tot (extra) verstoring van gevoelige gebieden, die nu nog niet of weinig verstoord zijn. Met name vogels en zeehonden zijn hiervoor gevoelig.
- Vermesting en verzuring als gevolg van stikstofdepositie; Emissies van gebouwen en vooral van de extra verkeersbewegingen naar en van het plangebied zullen kunnen leiden tot extra stikstofdepositie op Natura 2000. Meerdere kwalificerende habitats en leefgebieden van kwalificerende soorten zijn hiervoor (zeer) gevoelig.

De optredende effecten zullen deels negatieve gevolgen hebben voor soorten en habitats die reeds in een ongunstige staat van instandhouding verkeren. Of deze negatieve effecten significant zijn, is op dit moment nog niet goed te beoordelen. Dit hangt met name af van een mogelijke nadere inkadering van het project. Bijvoorbeeld ten aanzien van de routing van de uitbreiding van de recreatieve gebruiksmogelijkheden.

Daarnaast kunnen verstoring en stikstofdepositie van negatieve invloed zijn op het aangrenzende Natura 2000-gebied Lauwersmeer, met de kanttekening dat hier zijn alleen kwalificerende vogelsoorten aan de orde zijn. Het voorgaande geldt ook voor de verder weggelegen Waddeneilanden, hoewel deze effecten vanwege de grotere afstand minder sterk zullen zijn.

Bij de effectbeoordeling zal moeten worden bepaald wat het huidige (vergunde) gebruik van het gebied is en in welke mate dit gebruik zal wijzigen, uitgaande van 165.000 bezoekers per jaar. Het verschil tussen het huidige en het maximale toekomstige gebruik bepaalt het effect van het plan.

Externe veiligheid

Het project heeft geen betrekking op risicovolle activiteiten, maar ligt wel in het invloedgebied van een vervoersroute van gevaarlijke stoffen en van een buisleiding. Op basis van onderzoek, dat is uitgevoerd in het kader van een eerder opgesteld bestemmingsplan, wordt verwacht dat er geen sprake is van een onaanvaardbaar risico. Niettemin worden nu wel een object gerealiseerd, waar potentieel veel mensen kunnen verblijven, waardoor de effecten van eventuele risicovolle activiteiten in de omgeving kunnen worden vergroot, mede gelet op de ontsluiting van het gebied. Er is aanleiding om hier nader naar te kijken.

Luchtkwaliteit

De verkeersbewegingen die het project genereert heeft een effect op de luchtkwaliteit. Op basis van onderzoek, dat is uitgevoerd in het kader van een eerder opgesteld bestemmingsplan, wordt verwacht dat er geen sprake is van grote milieueffecten op dit punt.

Milieuzonering (hinder van bedrijven voor gevoelige functies)

Het project voorziet niet in woningen. Wel zullen er mensen tijdelijk in de gebouwen verblijven. Dit valt onder logiesverstrekking. Op basis van eerder onderzoek, dat is uitgevoerd in het kader van een eerder opgesteld bestemmingsplan, wordt verwacht dat er voor dergelijke functies geen onevenredige milieuhinder optreedt ter plaatse van de projectlocatie.

Verkeer

Gelet op het verwachte bezoekersaantal van circa 165.000 heeft het project een verkeerstoename tot gevolg. Op basis van kengetallen van het CROW zal het gaan om 150 tot 250 auto's per dag, bovenop de huidige verkeersintensiteit. Omdat het programma voor het project nog niet is uitgewerkt is het effect op de verkeerssituatie nog niet inzichtelijk te maken. Ook moeten de situering en omvang van de parkeervoorzieningen nog worden uitgewerkt.

Waterkering

Het project vindt gedeeltelijk plaats in de beschermingszone van een primaire waterkering. Deze kering zal als gevolg van dit project niet worden vergraven of op een andere manier aangetast. Wel wordt er mogelijk op aangesloten door middel van een aanvulling met zand, eventueel in combinatie met damwanden. Er worden geen significante milieueffecten op dit punt verwacht. Onderzoek en afstemming met het waterschap moeten hierover uitsluitsel geven.

Wegverkeerslawaaï

Het project heeft mogelijke effecten voor de geluidsituatie langs de ontsluitende wegen voor geluidsgevoelige objecten. Niet verwacht wordt dat dit effect significant zal zijn. Nader onderzoek zal hierover uitsluitsel moeten geven.

Bereik van het effect

Het bereik van het effect van de realisatiefase en van het gebruik van de te realiseren voorzieningen is lokaal. Het effect van de toename aan verkeersbewegingen is merkbaar langs de ontsluitende wegen, die gedeeltelijk door een natuurgebied leiden. De effecten van stikstofdepositie als gevolg van de verkeerbewegingen reikt tot ver in de natuurgebieden. De Waddenzee is hiervoor zeer gevoelig. Het effect is hiermee grensoverschrijdend.

Waarschijnlijkheid van het effect

Gelet op het al intensieve recreatieve en bedrijfsmatige gebruik in het gebied zullen directe effecten in de praktijk alleen op piekmomenten (vrije dagen in de zomermaanden) merkbaar zijn. De effecten van stikstofdepositie zijn niet direct zichtbaar, maar leiden tot een langzame eutrofiëring in de natuurgebieden.

Duur, frequentie en omkeerbaarheid van het effect

De effecten treden vooral in de zomermaanden op vrije dagen op. De ontwikkeling is in principe onomkeerbaar, maar de effecten zijn wel te monitoren en te reguleren.

Conclusie van de kenmerken van de milieueffecten

Het belangrijkste effect van het project is de verkeerstoename die gepaard gaat met de komst van 165.000 bezoekers per jaar. Omdat de invulling van het programma nog niet is uitgewerkt en het bestemmingsplan daarvoor de mogelijkheden zal bieden, moeten voor het onderzoek scenario's worden afgewogen. Op voorhand is daarom niet uit te sluiten als gevolg van het project belangrijke milieueffecten optreden.

4. Conclusie

Uit de vormvrije mer-beoordeling blijkt dat gelet op de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van de potentiële effecten mogelijk belangrijke negatieve milieugevolgen optreden. De potentiële effecten zijn met name het gevolg van een grote bezoekerstoename, die een grotere druk op de nabijgelegen natuurgebieden veroorzaakt en voor meer verkeersbewegingen zorgt. Ook ingrepen in de zone van de waterkering en het toevoegen van hogere bebouwing kunnen op deze plek milieugevolgen veroorzaken. De milieueffecten en de significantie daarvan zijn in deze fase van de planvorming nog niet goed af te bakenen en moeten nader worden onderzocht en verkend. Er is dan ook aanleiding voor het doorlopen van een mer-procedure.

Gelet op het feit dat het gaat om een activiteit uit kolom 4 van bijlage D van het Besluit m.e.r., gaat het om het opstellen van een projectMER.